Kwartał-Reduta kandydatem na Pomnik Historii Polski

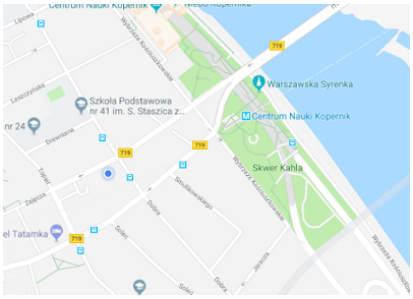
Opis Kwartału-Reduty

1) Ulica Wybrzeże Kościuszkowskie od przedwojennego Domu Nauczycielskiego do niemieckiego bunkra na skrzyżowaniu z ulicą Leszczyńską (ok. 600 m).

2)Jakieś 150 metrów ulicy Leszczyńskiej do jej skrzyżowania z ulicą Dobrą, gdzie w czasie Powstania znajdowało się Atelier Falanga, miejsce montowania kronik i pobierania taśm filmowych przez powstańczych operatorów.

3)Ulica Dobra od skrzyżowania z Leszczyńską do ulicy Smulikowskiego odchodzącej prostopadle w kierunku Wybrzeża Kościuszkowskiego.

4)Odcinek ulicy Smulikowskiego i jego przedłużenie kończące się przejściem na Wybrzeże Kościuszkowskie przy Domu Nauczyciela.

Na powyższej mapce bez trudu odnajdziemy proponowany kwartał (kamienica Dobra 31 jest oznaczona niebieskim kółkiem).

Poniższe zdjęcie to Dom Nauczyciela wspomniany w punkcie 1):

Od Domu Nauczyciela Wybrzeżem Kościuszkowskim dochodzimy do bunkra przy ulicy Leszczyńskiej (początek drugiego boku kwartału):

Na skrzyżowaniu ulicy Leszczyńskiej z ulicą Dobrą przed wojną i w czasie Powstania Warszawskiego działało Atelier filmowe:

a obecnie stoi tam nowy budynek:

Wystarczy wstawić tutaj wiecznotrwałą wyświetlarkę filmów (taką jakie działają w Muzeum Powstania Warszawskiego) z wyświetlanym na okrągło pół minutowym fragmentem "Powstania Warszawskiego" (56.00-56.33), a Atelier Falanga wróci do żywej historii Warszawy.

Teraz (trzeci odcinek) idziemy wzdłuż ulicy Dobrej:

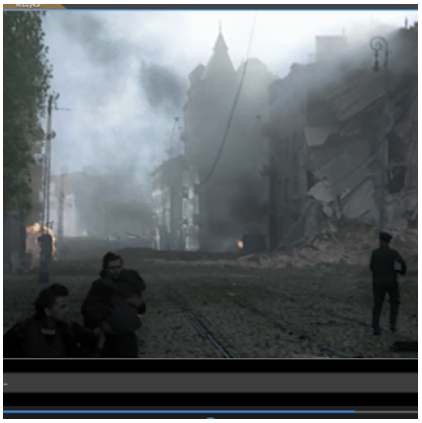
Wybudowana w 1907 roku szkoła przy Drewnianej w czasie Powstania była tymczasowym szpitalem.

W ostatnim czasie budynek szkoły został fantastycznie odremontowany, bez pomijania takich jak wyżej smaczków architektonicznych.

Z okien przy wieżyczce kamienicy Dobra 31 (ukończonej w 1912 roku) dobrze widoczny był most Kierbedzia, kolejowy most średnicowy (po ukończeniu w latach dwudziestych) i most Poniatowskiego. Mostami poruszały się wojska, dwukrotnie je wysadzano (w 1915 Rosjanie i w 1944 Niemcy). Można by zestawić "film" z historycznych fotografii wspartych techniką zbliżeń i animacji, dokumentujący wydarzenie historyczne z trzydziestolecia 1914-1944: z perspektywy Dobrej 31!

Sama kamienica Dobra 31 znalazła się w kadrze filmu Powstanie Warszawskie (58.20)

Ale niestety wciąż czeka na odbudowę...

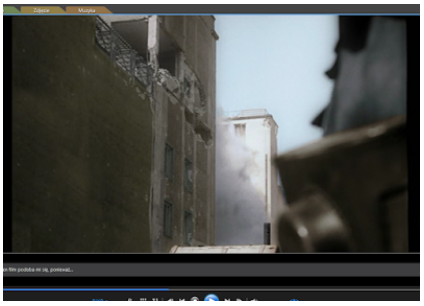
Trzeci odcinek kończy się na rogu Dobrej i Smulikowskiego.
W tej kamienicy stacjonował w czasie Powstania oddział AK pod dowództwem kapitana Jerzyny, który cały okres walk na Powiślu opisał w niedawno wydanym przez jego rodzinę pamiętniku:

Obecny wygląd Kamienicy mało się różni od przedwojennego:

Czwarty, zamykający kwartał odcinek przebiega ulicą Smulikowskiego i krótkim przejściem między domami, dochodzącym do Domu Nauczyciela, który był mocno zniszczony i nadpalony w czasie Powstania Warszawskiego, co dokumentuje poniższa stop-klatka z filmu Powstanie Warszawskie:

Poniższe dwie mapki pochodzą ze strony z mapą przedwojennej Warszawy:
http://www.warszawa1939.pl/index_arch_main.php?r1=caly_plan.php

Na powyższej kopii ekranu widzimy ulicę Dobrą, która blisko lewego dolnego rogu mapki dochodzi do Tamki. Przedwojennym budynkiem z ulicy Dobrej najbliższym temu rogowi jest kamienica Dobra 31 (zielony prostokąt). Na kolejnym planie Dobra 31 znalazła się w lewym górnym rogu:

Na obu mapkach kolorami: zielonym i niebieskim oznaczono budynki, które przetrwały wojnę. Niemałą ich część stanowią zabudowania Elektrowni Warszawskiej. Na terenie dawnej Elektrowni trwa intensywna przebudowa - jednak zachowująca najważniejsze jej zewnętrzne konstrukcje. Zakończy się w 2018 roku, więc dopiero wtedy warto uzupełnić fotograficzną dokumentację omawianego kwartału.
Zygmunt Zonik o powstańczych walkach na terenie Elektrowni Warszawskiej napisał źródłową książkę, bo opartą na wywiadach z uczestnikami walk, w tym ze Stanisławem Cendrowskim, dowódcą kluczowego plutonu uderzeniowego, a zarazem mieszkańcem kamienicy Dobra 31 w tamtym czasie:

Dzięki już wieloletnim akcjom "Pamiętajmy o Powstaniu" prowadzonym na Powiślu przez pana Korczaka my, mieszkańcy Powiśla coraz lepiej odtwarzamy sobie przebieg walk powstańczych w naszej dzielnicy. W roku 2014 (siedemdziesiąta rocznica Powstania) mieliśmy okazję obejrzeć plansze lokalizujące wzniesione kiedyś barykady - oto najbliższa mojemu miejsca zamieszkania - na rogu Dobrej i Zajęczej:

W 1999 roku papież Jan Paweł II beatyfikował księdza Michała Czartoryskiego, który na tablicy znajdującej się na rogu ulicy Smulikowskiego i Tamki uwieczniony jest jako bohaterski kapelan powstańczego szpitala:

W pochodzie wyniesionych na ołtarze na tej samej mszy w 1999 roku Męczenników, przedstawionym jako fresk w kaplicy Muzeum Powstania Warszawskiego błogosławiony Michał Czartoryski widoczny jest na prawej ścianie, najbliżej ołtarza:

